

AKCINĖ BENDROVĖ „ORLEN LIETUVA“

PATVIRTINTA

Kokybės, aplinkosaugos ir saugos darbe
direktoriaus

2022 m. birželio 17 d.

įsakymu Nr. TV1 (1.2-1)-2022-0308

NAFTOS PERDIRBIMO PRODUKTŲ GAMYKLA INFORMACIJA VISUOMENEI APIE PAVOJINGĄJĮ OBJEKTĄ

Akcinė bendrovė „ORLEN Lietuva“
Mažeikių g. 75, Juodeikių k.,
LT-89453 Mažeikių r. sav., Lietuva
Tel. +37044392121, faks.+37044392525
El. paštas: post@orlenlietuva.lt
Interneto tinklalapis: www.orlenlietuva.lt

2022 m.

ĮVADAS

Ši informacija skirta gyventojams, kuriuos tikėtina gali paveikti didelė pramoninė avarija, taip pat į galimo pavojaus zoną patenkančių gretimų objektų veiklos vykdytojams.

Akcinę bendrovę „ORLEN Lietuva“ sudaro Mažeikių naftos perdirbimo produktų gamykla, Būtingės naftos terminalas, naftą ir jos produktus pumpuojantis Biržų naftotiekis bei Didmeninės prekybos skyrius Vilniuje. Vienintelis Bendrovės, akcininkas – Lenkijos naftos koncernas „Polski Koncern Naftowy ORLEN S.A.“.

Akcinės bendrovės „ORLEN Lietuva“ valdoma Mažeikių naftos perdirbimo produktų gamykla (toliau – Gamykla) yra už 18 kilometrų nuo Mažeikių miesto, Juodeikių kaime, prie Varduvos upės. Gamyklą nuo Lietuvos-Latvijos tarpvalstybinės sienos skiria kiek daugiau nei 1 kilometras.. Gamyklai dėl jos įrenginiuose esančių pavojingųjų medžiagų kiekių, kaip aukštesniojo lygio pavojingajam objektui, taikomi Pramoninių avarių prevencijos, likvidavimo ir tyrimo nuostatų (toliau – Nuostatai) reikalavimai ir pagal Nuostatų reikalavimus, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos yra pateikta Gamyklos, kaip pavojingojo objekto, saugos ataskaita.

GAMYKLOJE VYKDOMA VEIKLA

Gamykloje gaminami aukštos kokybės reikalavimus atitinkantys produktai. Žaliavinė nafta į Gamyklą tiekama magistraliniu vamzdžiu iš Būtingės naftos terminalo. Siekiant geriau išnaudoti gamybinius pajėgumus, perdirbama ir kita žaliava – pirminis mazutas, vakuuminis distiliatas, dujų kondensatas, kurią Bendrovė į Gamyklą atsiveža geležinkeliu ir automobilių keliais. Bendrovė nuolat gerina savo produkcijos kokybę ir žaliavos perdirbimo efektyvumą. Šiuo metu Gamykloje gaminami šie naftos produktai: automobilinis bešvinis 95 ir 98 markių benzinas; 95 markės automobilinis benzinas su bioetanoliumi; vasarinis ir žieminis dyzelinas; dyzelinas su riebalų rūgščių metilo esteriu); arktinis 0, 1 ir 2 klasės dyzelinas; žymėtasis žemės ūkiui skirtas dyzelinas; kūrenamasis mazutas; reaktyvinis variklių kuras JET-A1; suskystintos automobilinės ir buitinės dujos; propilenas; kelių ir stoginis bitumas; granuliuota dujinė techninė siera ir kt. Gamyklos projektinis pajėgumas – 10,40 mln. Tonų naftos per metus, nors faktiškai perdirbama 8-9 mln. tonų naftos.

PAVOJINGOSIOS MEDŽIAGOS, PAGRINDINĖS PAVOJINGOSIOS SAVYBĖS

Gamykloje perdirbama nafta, gaminami naftos produktai bei įrenginių technologiniuose procesuose naudojamos cheminės medžiagos ir jų mišiniai pagal keliamą pavojų yra klasifikuojami kaip pavojingi ir priskiriami prie įvairių pavojingumo klasių ir kategorijų pavojingųjų medžiagų. Šios medžiagos avarijos metu patekusios į aplinką gali pakenkti žmonių sveikatai ir aplinkai. Rezervuaruose ir technologiniuose įrenginiuose esamų pavojingųjų medžiagų kiekiai atitinka ar viršija Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintus Pavojingųjų medžiagų ir mišinių sąrašo, jų kvalifikacinių kiekių nustatymo ir cheminių medžiagų bei mišinių priskyrimo pavojingosioms medžiagoms apraše nustatytus kvalifikacinius kiekius, pagal kuriuos nustatomas objekto pavojingumo lygis.

Didžiausią pavojų keliančios pavojingosios medžiagos

Nafta – ypač degus skystis ir garai, lengvai užsiliepsnojantis nuo ugnies šaltinio. Įkvėpus didelės koncentracijos medžiagos garų, gali svaigti ir skaudėti galvą, pykinti, sutrikti koordinacija. Ilgalaikis poveikis kvėpuojant medžiagos garais gali baigtis sąmonės praradimu. Taip pat ši medžiaga gali sudirginti ir sukelti skrandžio skausmus, vėmimą, viduriavimą ir pykinimą. Nafta yra kancerogeniška, ją prarijus ar jai patekus į kvėpavimo takus ji gali sukelti onkologines ligas ar mirtį. Vandens organizmams nafta yra toksiška, sukelianti ilgalaikius pakitimus.

Suskystintos naftos dujos – bespalvės, nemalonaus (merkaptanų) česnakų kvapo, ypač degios dujos, kaitinant talpas su naftos dujomis jos gali sprogti, aplinkoje gali susiformuoti sprogus oro ir dujų mišinys. Įkvėpus, mažos koncentracijos dujos, sudirgina kvėpavimo takų gleivines, žmogus jaučia svaigulį, pykinimą, silpnumą, galvos skausmą ir mieguistumą. Didelės koncentracijos dujos sukelia nervų sistemos bei širdies ir kvėpavimo veiklos sutrikimus; sumažina deguonies koncentraciją įkvėpiamame ore ir sukelia hipoksiją (deguonies trūkumą audiniuose), todėl net per trumpą laikotarpį žmogus gali uždusti ar prarasti sąmonę.

Benzinas – skaidrus, su būdingu angliavandenilių kvapu, ypač degus skystis, kuris aplinkos temperatūroje gali suformuoti sprogius oro ir angliavandenilinių garų mišinius. Garai dirgina odą, akis ir kvėpavimo organus. Užtiškus skystam produktui, akys ir oda sudirginama. Benzine gali būti iki 1 proc. tūrio benzeno, kuris klasifikuojamas kaip 2-os kategorijos kancerogenas, todėl ilgalaikis poveikis gali sukelti vėžį, anemiją, leukemiją ir kitas ligas. Įkvėpti produkto garai gali sukelti mieguistumą ir svaigulį. Benzinas yra toksiškas vandens organizmams, vandens aplinkai jis gali sukelti nepageidautinus poveikius.

Reaktyvinis variklių kuras, dyzelinas – skaidrus su būdingu angliavandenilių kvapu degus skystis ir garai, kuris dirgina akis ir kvėpavimo takus. Įkvėpus didelį kiekį garų galimas cheminis plaučių uždegimas, aspiracija. Prarijus, sudirginamas virškinimo traktas. Didesni kiekiai gali sukelti pykinimą ir viduriavimą. Reaktyvinis variklių kuras, dyzelinas yra toksiškas vandens organizmams, jis gali sukelti ilgalaikius nepageidautinus poveikius vandens aplinkai, ant vandens paviršiaus gali susidaryti išsiliejusio produkto plėvelė, kuri gali fiziškai pakenkti ir turėti žalingą poveikį vandens faunai ir florai.

Kūrenamasis mazutas – juodos spalvos klampus, su būdingu angliavandenilių kvapu degus skystis, ūmaus toksiškumo medžiaga, kenksmingas įkvėpus. Ši medžiaga kenkia organams, jeigu ji veikia ilgai arba kartotinais. Labai toksiškas vandens organizmams, sukelia ilgalaikius pakitimus, gali turėti ilgalaikį nepageidaujamą poveikį dirvožemiui.

Tetrachloretilenas – bespalvis, kamparo kvapo skystis. Lengvai oksiduojasi, sudarydamas įvairius produktus – vandenilio chloridą, anglies monoksidą ir karbochloridą. Šviesoje lėtai reaguoja su deguonimi, išskirdamas chloro vandenilį, chlorą ir fosgeną. Pavojingas įkvėpus, nurijus, patekus ant odos, erzina akis ir gleivinę. Apsinuodijimo požymiai – gerklės perštėjimas ir skausmas, kosulys, vėmimas, viduriavimas, galvos skausmas ir svaigimas, psichiniai sutrikimai. Įkvėpus dideles koncentracijas galima mirtis.

Vandenilio sulfidas (sieros vandenilis) – bespalvės, supuvusio kiaušinio kvapo, ūmaus toksiškumo, ypač degiosios dujos, stiprus nuodas, paralyžiuojantis centrinę nervų sistemą, įkvėpus sukelia mirtį. Labai mažus šių dujų kiekius ore žmogus labai gerai užuodžia. Įkvėpus jaučiamas metalo skonis burnoje, ašarojama, sustiprėja širdies plakimas, pasireiškia skausmas krūtinėje, dusina, pykina, vemiami. Dujos kaupiasi žemesnėse vietose, grioviuose, įdubose, šuliniuose. Ypač pavojingas uždaroje patalpose. Pavojingas vandens aplinkai ir labai toksiškas vandens organizmams.

Metanolis (metilo alkoholis) – bespalvis, etilo spirito kvapo skystis, toksiškas įkvėpus ir patekus ant odos. Garai dirgina kvėpavimo takus, akių gleivinę, sukelia galvos skausmą, skausmus pilvo srityje, pykinimą, dvejinimąsi akyse, regėjimo sutrikimus, prarijus nedidelį 5–10 ml kiekį galimas regėjimo netekimas. Nuo didesnio nei 30 ml kiekio ištinka mirtis.

Gaisro dūmai – kompleksinis įkaitinto oro, kietųjų ir skystųjų suspensijų, dujų, garų, aerolių mišinys. Jų sudėtyje yra daugiau kaip 300 toksinių medžiagų. Degant naftai ir naftos produktams gali išsiskirti šios toksinės medžiagos: azoto oksidai, sieros oksidai, anglies oksidai, sieros vandenilis, kietosios dalelės. Nevysiškai sudegę angliavandeniliai gali virsti aromatiniais angliavandeniliais (benzenu, toluenu, ksilenu), ir kt. Pastebėjus dūmus reikėtų vengti eiti per juos. Dūmų sudėtis yra nenuspėjama, todėl žmogus gali užtrokšti dėl deguonies trūkumo bei apsinuodyti juose esančiais nuodingais aeroliais. Apsinuodijus dūmais pasireiškia viršutinių kvėpavimo takų ir plaučių pabrinkimas, gerklų ir bronchų spazmai, depresinis poveikis centrinei nervų sistemai – kvėpavimo susilpnėjimas, padidintas jautrumas toksinams.

GALIMŲ DIDELIŲ PRAMONINIŲ AVARIJŲ POBŪDIS IR PADARINIAI, JIEMS IŠVENGTI SKIRTOS KONTROLĖS PRIEMONĖS

Gamykloje įvertinus potencialių pavojaus šaltinių keliamą grėsmę bei galimas neigiamas pasekmes žmonių sveikatai ir aplinkai, pagal gautus prognozavimo duomenis sudarytas galimo sprogo ir cheminės taršos pavojaus zonos žemėlapis ([žr. žemėlapij](#)). Dėl įvairių priežasčių iš Gamyklos technologinių įrenginių į aplinkos orą gali išsiveržti pavojingosios medžiagos, kilti gaisrai, sprogoimai. Esant gaisrui žmonėms pavojų kelia liepsnos šiluminė spinduliuotė. Gaisro metu be terminių nudegimų, kuriuos gali patirti šalia gaisro židinio esantys žmonės, taip pat tikėtinas apsinuodijimas medžiagų degimo produktais. Sprogimo atveju pavojų kelia skeveldros bei sprogoimo metu susiformuojančio perteklinio slėgio banga. Pavojingosios medžiagos garų sklaidos aplinkos ore atveju vengtinios zonos pavėjinėje sklaidos pusėje, kurioje koncentracijos gali viršyti nustatytas pavojingas žmogaus sveikatai užterštumo vertes.

Siekiant riboti avarijų padarinius žmonėms bei aplinkai, taip pat nuosekliai ir veiksmingai užtikrinti aukštą apsaugos lygį Gamykloje, Bendrovėje įgyvendinama ir nuolat gerinama saugos valdymo sistema, kuri apima darbuotojų funkcijas ir atsakomybes, rizikų valdymą, didelių pavojų nustatymą. Taip pat vykdoma veiklos kontrolė, apimanti technologinių procesų automatizuoto valdymo, įrenginių avarinių stabdymo, perspėjimo apie pavojų sistemas bei tvarkas, pokyčių valdymą, pasirengimą avarijoms, pratybas, kurių metu išbandomi reagavimo į avarijas planai. Bendrovėje vykdomas darbuotojų ir specialiųjų bei Bendrovės avarinių tarnybų teorinis ir praktinis mokymas, organizuojamas avarijų ir incidentų tyrimas bei atsakomųjų veiksmų įgyvendinimas, rezultatų monitoringo ir audito metu atliekamas nuolatinis saugos valdymo sistemos vertinimas.

DIDELIŲ PRAMONINIŲ AVARIJŲ LIKVIDAVIMAS

Siekiant išvengti galimų didelių avarijų bei sušvelninti jų padarinius ir veiksmingiau panaudoti pajėgas bei materialinius išteklius, yra parengtas Gamyklos Vidaus avarinis planas, kuriame numatyta avarijos pavojaus paskelbimo tvarka, Bendrovės darbuotojų veiksmai likviduojant avarijų padarinius, bendri veiksmai su specialiosiomis ir Bendrovės avarinėmis tarnybomis, pajėgų sutelkimo, sąveikos ir pajėgų valdymo organizavimo tvarka. Gamyklos išorės avariniame plane, kuris patalpintas Mažeikių rajono savivaldybės interneto svetainėje www.mazeikiai.lt (skiltyje – civilinė ir priešgaisrinė sauga), numatyti veiksmai ir priemonės, kurios yra skirtos galimų avarijų padarinių likvidavimui ir jų padarinių šalinimui už Gamyklos teritorijos ribų, taip pat perspėjimo ir informavimo apie didelę pramoninę avariją organizavimo tvarka. Gyventojai avarijų metu privalo vykdyti specialiųjų tarnybų teisėtus nurodymus ir reikalavimus bei Mažeikių rajono savivaldybės ekstremalių situacijų komisijos sprendimus.

APLINKINIŲ GYVENTOJŲ IR GRETIMŲ OBJEKTŲ VEIKLOS VYKDYTOJŲ INFORMAVIMAS ĮVYKUS DIDELEI PRAMONINEI AVARIJAI

1. Didelės pramoninės avarijos metu, atsižvelgus į galimo sprogo ir cheminės taršos pavojaus zoną (žr. žemėlapij), kuri gali susidaryti į aplinką patekus pavojingajai medžiagai, kilus gaisrui ar įvykus sprogo Gamykloje, Bendrovės atsakingi darbuotojai mobilaus ryšio telefonais informuos:

1.1. gyventojus, kuriuos tikėtina gali paveikti avarija (neatsiliepus į telefono skambutį, gyventoją informuos į sodybą atvykę Bendrovės apsaugos darbuotojai);

1.2. seniūnijos, kurios gyventojams gali grėsti pavojus, seniūną;

1.3. gretimų objektų veiklos vykdytojų atsakingus asmenis.

2. Įvykus avarijai teikiama ši informacija:

2.1. avarijos vieta, laikas;

2.2. avarijos aplinkybės;

2.3. į aplinką patekusios pavojingosios medžiagos ir jų kiekiai;

2.4. galimas pavojus žmonių sveikatai ir aplinkai, prognozuojama avarijos plitimo teritorija ir galimi padariniai;

2.5. paaiškinama, ką gyventojai ir gretimų objektų veiklos vykdytojai turi daryti ir kaip elgtis.

GYVENTOJŲ VEIKSMAI ĮVYKUS DIDELEI PRAMONINEI AVARIJAI

1. Gavę pranešimą apie įvykusią didelę pramoninę avariją ir susidariusį pavojų telefonu arba iš atvykusių Bendrovės apsaugos darbuotojų, **elkitės pagal rekomendacijas**.

2. Jeigu negavote pranešimo iš Bendrovės atsakingų darbuotojų ir pajutote nemalonų ir vis stiprėjančių pavojingųjų medžiagų kvapą, ar pastebėjote slenkantį dūmų debesį, nedelsiant pasitraukite iš užterštos teritorijos, judėkite tokia kryptimi, kad vėjas pūstų Jums į šoną.

3. Jei nėra galimybės pasitraukti iš cheminės oro taršos zonos, likite uždaroje patalpose arba, jei esate lauke, eikite į vidų.

4. Išjunkite vėdinimo sistemas, uždarykite langus, orlaides, dūmtraukių sklendes, uždenkite vėdinimo angas, patikrinkite ar nėra plyšių, sandarinkite būsto langus ir duris.

5. Nestovėkite prie langų, netikėtai įvykus sprogo Gamykloje, dėl sprogo poveikio metu susiformuojančio perteklinio slėgio bangos, gali išdužti langų stiklai ir jus sužaloti.

6. Prireikus išeiti, saugokite kvėpavimo takus: jei turite, užsidėkite respiratorių, jei respiratoriaus neturite, tokiu atveju užsiriškite sudrėkintą vatos ir marlės raištį arba nosį ir burną prisidėkite drėgnu rankšluosčiu.

7. Nepasiduokite panikai, nepamirškite artimųjų ir kaimynų, kuriems gali grėsti pavojus.

8. Jei reikalinga skubi pagalba, kreipkitės **Skubiosios pagalbos tarnybų ryšio numeriu:**

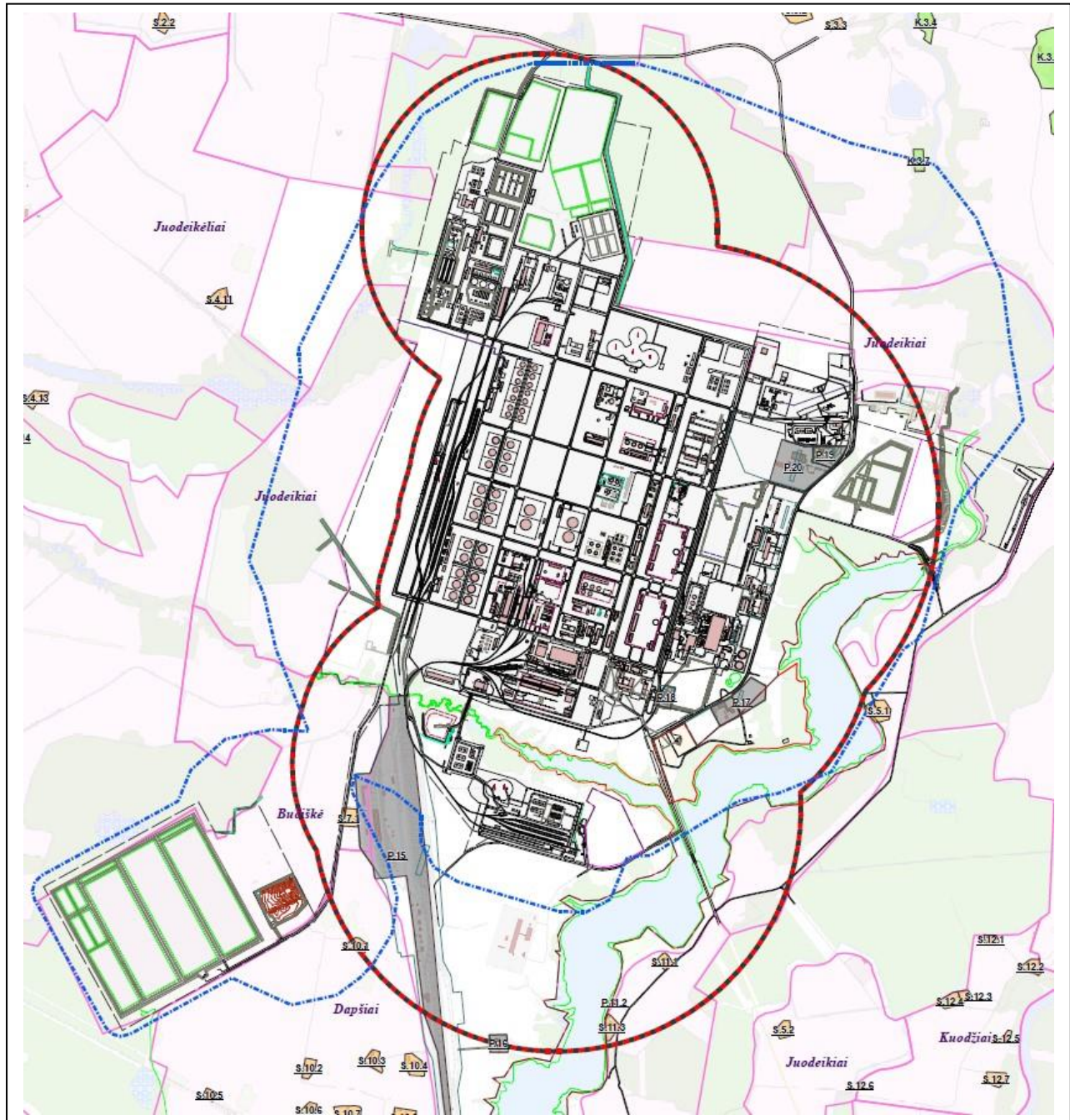
GAMYKLOS PLANINIS PATIKRINIMAS

Įgyvendintų prevencinių, techninių, organizacinių ir administracinių priemonių atitikimą Nuostatų reikalavimams, Gamyklos, kaip aukštesniojo lygio pavojingojo objekto tikrinimą, ne rečiau kaip kas 12 mėn. pagal patvirtintą patikrinimų grafiką atlieka Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos bei kitos valstybės priežiūros ir kontrolės institucijos. Patvirtinti tikrinimų grafikai ir jų pakeitimai skelbiami Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos interneto svetainėje adresu: <https://pagd.lrv.lt>.

KUR GALIMA SUSIPAŽINTI SU SAUGOS ATASKAITA IR PAVOJINGŲJŲ MEDŽIAGŲ SĄRAŠU

Su Gamyklos saugos ataskaita ir pavojingųjų medžiagų esančiu Gamykloje sąrašu galima susipažinti Bendrovės interneto svetainėje adresu: www.ornlietuva.lt, skiltyje „Informacija visuomenei“.

GALIMO SPROGIMO IR CHEMINĖS TARŠOS PAVOJAUS ZONOS ŽEMĖLAPIS

ŽYMĖJIMAS

– Žemėlapyje pavaizduotos zonos ribos žymi pavojingųjų medžiagų gyvybei ir sveikatai koncentracijos viršijimo ir sprogo poveikio zoną. Įvykus avarijai Gamykloje, pažymėtoje zonoje, priklausomai nuo vėjo krypties, gali susidaryti pavojingųjų medžiagų dujų ar dūmų koncentracijos ore, kenksmingos ir pavojingos žmogaus gyvybei ir sveikatai. Gamykloje įvykus angliavandenilinių dujų sproгимui, yra tikimybė, kad pažymėtoje zonoje gali išdužti nuo sprogo bangos atviroje vietovėje stovinčių pastatų langų stiklai.

Parengė
Civilinės saugos specialistas

2022-06-15

KOPIJA TIKRA